

## 4.2 Porovnanie hodnotiacich kritérií a indikátorov kvality – identifikácia prvkov maltského rámca nad rámec slovenského systému

### Indikácia prvkov hodnotenia kvality vzdelávania osôb vo veku do troch rokov

**Štrukturálne štandardy bezpečnosti a prevádzky sú v maltskom systéme zadefinované na úrovni mikro-indikátorov**, pričom sa sledujú konkrétne parametre, a to:

- prísne režimy vstupu (iba pre autorizované osoby),
- preverenie bezúhonnosti všetkých pracovníkov (aj pomocných a externých) s povinnou každoročnou obnovou,
- školenie k syndrómu náhleho úmrtia dojčiat (SIDS),
- regulované pomery počtu detí a dospelých v členení podľa veku detí, vrátane variantov vychovávateľov s asistentom,
- špecifiká pre nočnú službu (kapacita podľa schválených lôžok, vzdialenosti medzi lôžkami, požiadavky na minimálny počet bdieťho personálu v noci),
- norma priestoru na dieťa (minimálna plocha m<sup>2</sup> na dieťa) a požiadavky na univerzálny dizajn,
- periodické posudzovanie rizík (s definovaným intervalom),
- povinné revízie elektroinštalácie a ročné kontroly prenosných elektrických zariadení,
- povinný systém procedúr pre prevenciu úrazov, infekcií, zneužívania a zvládanie núdzových situácií.

V podmienkach SR sa systematicky hodnotí pedagogické pôsobenie a podpora inklúzie, ale Maltská republika má viacero **špecifických procesných indikátorov**, ktoré slovenské kritériá nemajú, a to:

- systém kľúčového vychovávateľa zodpovedného za pohodu a individuálne potreby konkrétnych detí (angl.: *key carer system*),
- responzívne správanie dospelého ako kvalitatívny štandard (citlivá, predvídateľná reakcia na signály dieťaťa pri rutine – hygiena, kŕmenie, uspať),
- prax nevyhnutnej pomoci a vedenia dieťaťa pri plnení úloh (angl.: *scaffolding*) na odstránenie bariér v učení sa,
- autentické hodnotenie (pozorovanie a dokumentovanie učenia v bežných situáciách) ako základ plánovania,
- povinné riešenie prechodov (adaptácia, zmena skupiny, nástup do školy) ako štandard kvality,
- cielený rozvoj exekutívnych funkcií (pozornosť, plánovanie, adaptabilita, sebaregulácia) ako indikátor pedagogickej práce,
- explicitné štandardy pre spoločné stolovanie s deťmi (dospelý ako model) a podpora samostatnosti v sebaobslužke,
- priamo pomenované požiadavky na prírodné/recyklované materiály a tvorivú prezentáciu výstupov detí.

Maltská republika má v oblasti **partnerstva s rodičmi** zdefinované **konkrétne minimá a režimy**, a to:

- formálne individuálne stretnutia minimálne dvakrát ročne o celostnom pokroku dieťaťa,
- prítomnosť rodiča a jeho aktívne zapojenie počas procesu adaptácie dieťaťa,
- zber informácií od rodičov o domácich spánkových rutinách a individuálnych potrebách (pre nadväznosť starostlivosti),
- explicitná požiadavka využívať digitálne platformy na posilnenie vzťahu rodič–centrum.

## Indikácia prvkov hodnotenia kvality vzdelávania osôb vo veku od troch rokov

Analýza maltského rámca hodnotenia kvality vzdelávania poukazuje na viaceré indikátory a hodnotiace prístupy, ktoré sú v porovnaní so slovenským systémom explicitnejšie operacionalizované alebo sú formulované ako samostatné kritériá kvality. Ide najmä o oblasti vedenia školy, interného zabezpečovania kvality, pedagogických procesov a kultúry školy.

### Vedenie a manažment školy

Maltský rámec hodnotenia kladie výrazný dôraz na koncept distribuovaného líderstva ako explicitného indikátora kvality riadenia školy. Hodnotenie sleduje, do akej miery seniorský tím školy rozvíja spolupracujúce partnerstvá s kolegiálnymi sieťami škôl alebo ich ekvivalentmi a ako je rozhodovanie a zodpovednosť za rozvoj školy rozdelená medzi vedenie, pedagógov a ďalších aktérov školskej komunity.

Dôležitým prvkom je aj dôraz na kultúru otvoreného profesionálneho dialógu a konštruktívneho preskúmavania pedagogickej praxe. Školská kultúra je hodnotená z hľadiska toho, či je otvorená reflexii a systematickému zlepšovaniu a či si vedenie školy aj pedagogický zbor osvojili interné hodnotenie ako prirodzenú súčasť riadenia kvality a plánovania rozvoja školy.

Maltský systém zároveň explicitne hodnotí prepojenie strategického riadenia školy s rozvojom ľudských zdrojov. Priority rozvoja školy určujú smerovanie celej školskej komunity a sú priamo prepojené s profesijným rozvojom pedagogických zamestnancov ako integrálnou súčasťou plánovania rozvoja školy.

### Vnútročné zabezpečovanie kvality

V oblasti interného zabezpečovania kvality je charakteristickým prvkom maltského modelu dôraz na systematickosť a analytickú hĺbku interného hodnotenia školy. Interné hodnotenie sleduje nielen plnenie vízie a cieľov školy, ale aj efektívnosť školy ako učiacej sa organizácie a kvalitu procesov vedúcich k jej zlepšovaniu.

Významným prvkom je dôraz na prioritizáciu rozvojových cieľov. Školy identifikujú obmedzený počet strategických priorít, ktoré následne transformujú do konkrétnych akčných plánov rozvoja školy. Tieto akčné plány sú spravidla formulované v logike SMART cieľov a sú vytvárané pedagógmi ako aktívnymi aktérmi procesu zlepšovania.

Implementácia akčných plánov je sprevádzaná systematickým monitoringom, priebežným usmerňovaním a pravidelným vyhodnocovaním ich plnenia. Pod vedením seniorského tímu školy sú akčné plány priebežne revidované a upravované tak, aby sa zabezpečila ich efektívna implementácia a dosiahnutie stanovených cieľov.

Maltský model zároveň predpokladá viaczdrojový zber a interpretáciu dát ako základ interného hodnotenia. Tento prístup je založený na princípe triangulácie dôkazov, ktorá kombinuje viaceré zdroje informácií (pozorovanie vyučovania, rozhovory, dotazníky, analýzu dokumentácie a výsledkov žiakov), čím sa zvyšuje validita hodnotiacich zistení a znižuje riziko jednostranných interpretácií.

### Učenie sa a vyučovanie

V oblasti pedagogických procesov maltský rámec explicitne hodnotí kvalitu plánovania vyučovania. Plánovanie pedagógov má zabezpečovať kvalitnú realizáciu vyučovacích hodín a obsahovať jasne definované vzdelávacie výstupy, nadväzujúce aktivity a kontextualizované úlohy reflektujúce rôzne potreby a schopnosti žiakov.

Hodnotenie sleduje aj mieru prispôsobenia vyučovania individuálnym potrebám žiakov, ako aj schopnosť pedagógov vytvárať zmysluplné a relevantné učebné situácie podporujúce aktívne učenie sa.

### Étos školy a participácia

Osobitnou oblasťou hodnotenia je kultúra a sociálne prostredie školy (étos školy). Maltský systém explicitne vyžaduje, aby škola mala vypracovanú politiku správania, ktorá poskytuje jasné usmernenia pre pozitívne správanie, definuje práva a povinnosti jednotlivých aktérov a zabezpečuje bezpečné prostredie pre učenie sa.

Táto politika je vytváraná s aktívnym zapojením zainteresovaných strán a je založená na princípoch restoratívnych prístupov k riešeniu konfliktov a disciplinárnych situácií.

Medzi samostatne hodnotené indikátory patrí aj podpora pravidelnej dochádzky žiakov. Škola je posudzovaná z hľadiska toho, či podniká systematické kroky na zabezpečenie vysokej miery účasti žiakov na vzdelávaní.

Významným prvkom je tiež podpora participácie žiakov na riadení školy. Demokraticky zvolení členovia žiackej rady sú hodnotení z hľadiska aktívneho zapojenia do života školy, formulovania návrhov a iniciovania zmien. Vedenie školy má zároveň zabezpečovať primerané podmienky a podporu pre fungovanie žiackej rady.

Maltský rámec kladie dôraz aj na partnerstvo školy s rodičmi. Hodnotí sa, do akej miery sa rodičia cítia v škole vítaní, spolupracujú s pedagógmi a zapájajú sa do školských aktivít, čím sa posilňuje sociálny kapitál školy a jej väzba na komunitu.

#### **Konkrétne znenie vybraných kritérií úspechu:**

- Seniorský tím školy rozvíja spolupracujúce partnerstvá s kolegiálnou sieťou alebo jej ekvivalentom.
- Školská kultúra je otvorená konštruktívnemu preskúmvaniu a príležitostiam na zlepšovanie; seniorský tím a všetci pedagógovia si osvojujú interné hodnotenie aj proces plánovania rozvoja.
- Interné hodnotenie sleduje víziu a ciele školy, jej efektívnosť ako učiacej sa komunity a súvisiace zlepšovacie procesy.
- Zvolené priority rozvoja určujú ďalší smer pre školskú komunitu a s týmito prioritami je prepojený profesijný rozvoj ľudských zdrojov ako integrálna súčasť plánovania rozvoja školy.
- Plán rozvoja školy má primeranú štruktúru a obsah, SMART akčné plány vytvorené pedagógmi reflektujú rozvojové ciele a kroky potrebné na naplnenie dohodnutých priorít.
- Pedagógovia realizujú akčné plány s primeraným monitoringom, usmerňovaním a podporou a pod vedením seniorského tímu ich pravidelne vyhodnocujú a podľa potreby upravujú tak, aby sa zabezpečila úspešná implementácia a dosiahnutie cieľov.
- Plánovanie pedagógov zabezpečuje kvalitnú realizáciu vyučovacích hodín. Plány obsahujú jasné vzdelávacie výstupy, nadväzujúce aktivity a kontextualizované úlohy, ktoré sú zmysluplné, relevantné a reflektujú rozličné potreby a schopnosti žiakov.
- Škola má vypracovanú politiku správania sa, ktorá poskytuje jasné usmernenia a podporuje vysoké štandardy pozitívneho správania, definuje práva, povinnosti a zabezpečuje bezpečné prostredie pre učenie sa. Táto politika podporuje restoratívne prístupy aj primerané disciplinárne opatrenia. Je vytvorená s aktívnym zapojením hlavných zainteresovaných strán a je v súlade s národnými politikami. Zainteresované strany sú odhodlané politiku správania sa implementovať a rešpektovať.
- Škola podniká potrebné kroky na zabezpečenie silnej dochádzky žiakov.
- Demokraticky zvolení členovia žiackej rady sú proaktívni, vyjadrujú svoj aj rovesnícky hlas, ponúkajú riešenia a preberajú iniciatívy v otázkach ovplyvňujúcich život v škole. Seniorský tím vedenia školy poskytuje žiackej rade (resp. iným žiackym organizáciám) primerané prostriedky a podporu na fungovanie v škole.
- Rodičia sa v škole cítia vítaní, ochotne spolupracujú s pedagógmi, dobrovoľne poskytujú svoju podporu a zúčastňujú sa na školských aktivitách.

Celkovo možno konštatovať, že maltský model hodnotenia kvality škôl je charakteristický vysokou mierou operacionalizácie jednotlivých indikátorov, dôrazom na cyklické riadenie rozvoja školy, systematickú trianguláciu a silné zapojenie aktérov školskej komunity. Tieto prvky predstavujú potenciálne inšpiratívne oblasti pre ďalší rozvoj hodnotenia kvality škôl v slovenskom kontexte.